

DIN ACTIVITATEA PAROHIEI GRECO-CATOLICE ROMOS (1879-1900)

Camelia Stanciu, Adrian Stroia

Lucrarea de față valorifică fondul parohiei greco-catolice Romos în perioada 1879-1900 și cuprinde registrele de corespondență și un anumit număr de circulare (pe care le găsim în limba română și maghiară).

Parohia greco-catolică Romos făcea parte din Protopopiatul greco-catolic Orăștie care la rândul lui ținea de episcopia Lugojului condusă în această perioadă de Victor Mihaly de Apșa, instalat ca episcop la 7 martie 1875¹. El a fost episcop al Eparhiei Lugojului până în anul 1895, iar începând cu 1897 locul său este luat de Demetriu Radu. Odată cu instalarea lui Victor Mihaly de Apșa, frate al istoricului Ioan Mihaly de Apșa, s-a încercat introducerea unor măsuri de modernizare și eficientizare a activităților în episcopie. În mai 1875 el introduce sistemul circularilor tipărite emise de consistoriu și distribuite în parohii. Ele aveau drept scop informarea rapidă a tuturor parohiilor asupra hotărârilor care se luau la nivelul Episcopiei din Lugoj. Așa se face că majoritatea corespondenței purtată de către parohie este înregistrată între aceste două instituții.

O mare parte din activitatea unei parohii reiese din corespondența purtată de-a lungul anilor cu diferitele instituții și personalități. Dinamica activităților a fost consemnată în Registrele de intrări-ieșiri a corespondenței de către parohul local. Din conținutul acestor documente ne putem da seama de mărimea și importanța parohiei.

O altă sursă folositoare pentru istoricul unei parohii ar fi și circularele primite.

Prin conținutul acestora putem observa și care erau cerințele episcopiei și protopopiatului față de parohii, ce situații, evidențe trebuiau acestea să trimită la centru. Astfel putem spune că principalele sarcini ale preotului constau în raportarea situațiilor școlare, matrimoniale, financiare, administrative. Pe lângă acestea mai puteau apărea diferite situații conflictuale ori măsuri sanitare ce trebuiau luate sub îndrumarea preotului.

Parohia greco-catolică Romos avea la începutul anului 1877 un număr de 256 de credincioși². Conform prevederilor statute din 1880 o comună bisericască era ridicată la rangul de parohie doar în momentul în care numărul de enoriași depășea cifra de 300, iar preotul trebuia să fi absolvit facultatea de teologie³. Acestea rămân în general doar niște deziderate, deoarece în practică ele

¹ Luminița Wallner Bărbulescu, *Structura Episcopiei Unite a Lugojului în perioada episcopului Mihaly de Apșa*, în „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Historia*”, XLIII, 1-2, 1998, p. 90.

² *Ibidem*, p. 85.

³ *Ibidem*, p. 93.

nu se puteau îndeplini din cauza lipsei de pregătire din rândul preoților, iar pe de altă parte datorită existenței unor comunități confesionale mai reduse.

Lucrarea de față debutează cu instalarea în funcție a preotului Ioan Văideanu. În circulara dată în 16 mai 1879 preotului Văideanu era chemat la Lugoj pentru a susține examenul „nu numai din punctele diferențiale ce existau între religiunea greco-catolică și cea greco-orientală ci și din celelalte studii teologice practice”⁴ și de a fi hirotonisit ca preot. În 10 iunie 1879 aflăm că a fost numit „administrator în Romosu”, iar la 22 iunie 1879 George Bercianu, fostul preot greco-catolic din Romos și actualul parohul primar al Cugirului, îl va investi în funcție⁵.

O coordonată importantă a activității preotului era eliberarea de „atestate” adică certificatele de naștere, cununie sau deces. Această sarcină era una frecventă, pe care o întâlnim aproape în fiecare lună, deoarece motivele erau variate pentru eliberarea unui astfel de certificat. De la simpla eliberare, în 1 noiembrie 1892, a unei atestări de cununie a lui Ioan Popovici cu Ioana Drăgan⁶ la eliberarea unei matricole de botez „pentru Andrei Petru în cauza câștigării dreptului de meseriaș-cizmar” în 26 iunie 1895⁷ sau cazul lui Ioan Oproiu care avea nevoie de un „extras din matricola botezaților” pentru a putea trece în România⁸. Mai erau și cei care solicitau propriile extrase de cununie „pentru cauze private”, a căror amănunte nu le găsim aici.

Licențele de cununie erau aprobate de către Protopopiatul greco-catolic de la Orăștie (vezi anexa 1 și 2). Pentru a putea încheia o căsătorie erau necesare cele „trei vestiri” ce se efectuau în biserică. Acestea se făceau pentru a se putea evita diferitele probleme ce puteau apărea ulterior. Menționăm cazul cantorului greco-catolic Avram Jidav care în 12 noiembrie 1895 va adresa o cerere „Veneratului Ordinariat Episcopesc din Lugoj” prin care solicita „binecuvântarea părintească” pentru a se putea căsătorii cu Sofia Filip. Condițiile pe care trebuiau să le îndeplinească înainte de cununie erau următoarele: să fie spovedit și cuminecat, soția să adopte numele lui și să treacă la confesiunea greco-catolică, ea fiind de religie ortodoxă. Taxa de cununie era de 2 florini și plata ei trebuia confirmată în fața preotului printr-o chitanță; aceasta fiind una din condițiile impuse celor care doreau să se cunune. Condițiile fiind îndeplinite, binecuvântarea cerută vine de la Vicarul Capitular în data de 21 noiembrie 1895⁹.

În momentul în care căsătoriile erau exogame strigările se făceau atât în parohia mirelui cât și a miresei. Avem cazul în care se confirmă din parohia

⁴ Direcția Județeană Hunedoara a Arhivelor Naționale (în continuare D.J.H.A.N.), *Fond: Parohia Greco-Catolică Romos*, Dosar 1/1879, f. 5.

⁵ *Ibidem* f. 6.

⁶ D.J.H.A.N., *Fond Parohia greco-catolică Romos*, Dosar 2/1890-1901, f. 22.

⁷ *Ibidem*, f. 38.

⁸ *Ibidem*, f. 7.

⁹ *Ibidem*, Dosar 1/1895, f. 15-18.

miresei efectuarea vestirilor. Există cazuri când mirii erau din satele vecine cum ar fi Vaidei și Pișchinți sau din orașul Orăștie¹⁰. Pe lângă vestiri mirii trebuiau să urmeze o serie de alți pași care dacă nu erau îndepliniți căsătoria nu putea avea loc. Avem cazul lui Vasile Oproiu din 23 ianuarie 1887 căruia nu i se permite cununia¹¹. Există și unele cazuri speciale cum este ce a lui Vasile Pleșa care primește „licență de cununie” pentru a se putea căsători a treia oară tot cu Eva Baciuc la 21 ianuarie 1882¹²; sau cel al lui Vasile Sibișanu și Raveca Mitea, din 17 noiembrie 1893, care deși trăiau în concubinaj, primesc licență de cununie, fiind văduvi¹³.

În același timp sunt înregistrate o serie de cereri de divorț¹⁴. La oficiul parohial au fost înregistrate și așa numitele „atestări despre încercările de împăciuire și viață conjugală”¹⁵ dovadă că biserica încerca prin metode variate să reducă numărul de divorțuri..

Se cerea și o evidență a căsătoriilor mixte din parohie ce trebuia înaintată Protopopiatului Orăștie cum ar fi cele din 10 mai 1888 și 12/13 noiembrie 1890¹⁶.

La 9 mai 1890 preotul Ioan Văideanu primea o circulară de la episcopul Victor Mihaly referitoare la căsătoriile amestecate, cu anumite date statistice ale deceniului 1879-1888. Se specifica faptul că termenul de „cununii amestecate” făcea referire la căsătoriile efectuate în alte parohii (Șibot, Vaidei, Cugir) sau când unul dintre miri provenea din Beriu, Căstău, Cugir, Pricaz, Romoșel, Sibișel, Balomir, Turdaș, Vaidei. La fiecare persoană era necesară precizarea religiei înainte și după căsătorie. În acest interval de timp au fost efectuate un număr de 209 căsătorii în parohie, din care 101 s-au desfășurat în parohia greco-catolică, iar despre celelalte nu avem informații. Dintre acestea, în 42 de cazuri, mirele a trecut la greco-catolici, iar în 9 cazuri, el a refuzat. Au existat 69 de familii care nu au avut copii în aproape un deceniu în această comunitate din motive diferite, care însă ne sunt străine. Dintre copiii născuți, 100 au fost botezați și crescuți în religia greco-catolică, iar 28 în cea ortodoxă. Era notată obligativitatea de a boteza toți copiii care se nășteau în sânul așa-numitelor „căsătorii amestecate”, iar în cazul în care el deceda înainte se preciza faptul că trebuia înregistrat la notariatul din localitate¹⁷.

O atenție deosebită era acordată fenomenului de concubinaj cerându-se o evidență strictă¹⁸. Preotul era sfătuit să rezolve de urgență unele cazurile de

¹⁰ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 3, f. 11, f. 38, Dosar 2/1890-1901 f. 14.

¹¹ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 20.

¹² *Ibidem*, f. 5.

¹³ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 29.

¹⁴ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 6, fila 24, f. 29.

¹⁵ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 38.

¹⁶ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 32, Dosar 2/1890-1901, f. 10.

¹⁷ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 7-8.

¹⁸ *Ibidem* Dosar 1/1879-1889, f. 13.

concubinaj existente prin îndrumarea adesea a concubinilor spre căsătorie¹⁹. Adresele se refereau de obicei la „stârpirea concubinilor”²⁰ vina bărbatului ne fiind amintită.

O altă sarcină care-i revenea Oficiului parohial greco-catolic din Romos era ca la începutul fiecărui an să trimită la Oficiul protopopesesc din Orăștie câte un exemplar (o copie) din extrasele matricole a botezaților, cununaților și morților împreună cu un raport. În anii 1889, 1890 și 1891 se primesc îndrumări în ceea ce privește modul de completare a extraselor matricole deoarece existau frecvent greșeli: „luna nu s-a scris cu litere ci cu cifre romane pentru care astă dată se face cea mai grea imputare preotului. Merită să fie pus sub cercetare disciplinară ca să reflecteze [...], numele pruncilor să fie scriși: Saveta să se scrie Elisabeta; Anniția să se scrie Ana”²¹.

Datorită faptului că statul avea nevoie în permanență de soldați preoții trebuiau să țină în permanență o evidență a „încorporabililor”. Acest lucru era solicitat anual de către Oficiul Notarial, sarcină care avea un termen de obicei, 4 sau 8 zile²².

Anual era cerută și evidența populației greco-catolice și a mișcărilor acesteia²³. Acest lucru demonstrează faptul că erau ținute paralel două evidențe, una a bisericii și una a statului fiecare cu propriile lor interese.

În localitate Romos funcționa și o școală confesională susținută de către comunitatea bisericească greco-catolică. Statistica cu privire la copiii ce frecventau cursurile era ținută tot de preot și trebuia comunicată anual Protopopiatului. La 23 aprilie 1890 avem consemnată înființarea Senatului Scolastic pe timp de trei ani iar jurământul de investire a membrilor s-a făcut în 23 august 1890 conform uzanțelor religioase („pe nemâncate”)²⁴. Programul școlar trebuia înaintat anual de către preot Protopopiatului Orăștie. Deoarece completarea acestor documente nu se făcea în mod riguros Protopopiatul îi trimite o atenționare preotului prin care i se cere să treacă numele autorilor manualelor în special cei care „au grijă să convingă pruncii școlari la mărturisire și cuminecare”²⁵. Prin asta putem să înțelegem și încercarea lor de a controla cea ce se preda, acest lucru trebuind să se facă după manualele „oficiale”. Frecventarea bisericii de către elevi era problematică dovadă stând și faptul că în decembrie 1884 preotul se plânge învățătorului de acest lucru. El cere în compensație suplimentarea orelor de religie din școală. Din răspunsul învățătorului înțelegem că acest lucru este imposibil și sugerează preotului ca să

¹⁹ *Ibidem*, f. 4.

²⁰ *Ibidem*, f. 23.

²¹ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 21.

²² *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889 f. 8, f. 10, f. 12, f. 18, f. 32; Dosar 2/1890-1901, f. 10.

²³ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889 f. 4, f. 13, f. 21, f. 25, f. 31; Dosar 2/1890-1901, f. 12, f. 31, f. 36.

²⁴ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 5-7.

²⁵ *Ibidem*, fila 4.

ceară o suplimentare a orelor de religie în afara celor cuprinse în programă²⁶. Din data de 14 septembrie 1892 i se cere în mod direct preotului să se ocupe de catehizarea copiilor de la școala elementară²⁷.

Există două ordine ministeriale date de Înalțul Ministru al Cultelor B. Postei unul cu privire la durata mandatului unui învățător care trebuia să fie ales pe un termen limitat și nu „pe viață”; iar al doilea cu referire la obligațiile învățătorilor și pedepsele ce se aplicau în cazul nerespectării acestora²⁸.

În data de 16 august 1887 oficiul parohial greco-catolic Romos făcea o petiție pentru alegerea unui alt învățător „din rândul aceleiași confesiuni sau de la ortodocși”, deoarece vechiul învățător se pensionase²⁹. Învățător este ales Ion Basarab care nu predă decât 3 luni deoarece în 13 octombrie 1889 va fi schimbat datorită procesului de divorț în care era implicat cât și nemulțumiri sale în cea ce privea renumerația³⁰. Noul învățător avea să fie Avram Drăgan care se pensionase în 23 noiembrie 1893. Provizoriu în locul său era numit de către Inspectoratul de Scoale din Deva preotul Ioan Văideanu la 27 ianuarie 1894³¹. În februarie aceluiași an aflăm dintr-o circulară episcopală că postul este scos la concurs.

În anul 1895 se declanșează un conflict între cantorul „docente” greco-catolic Avram Jidav și vărul său preotul Ioan Văideanu. Motivul disputei era faptul că școala greco-catolică se afla în pericol de a fi desființată și absorbită de cea ortodoxă unde învățător era chiar preotul greco-catolic Văideanu. Preotul este acuzat de convertire la ortodoxie „căci numai astfel poate fi în Romos ca învățător gr-oriental și nu gr-cath” și că lucrează „pentru venituri și cu rea credință pentru interesele noastre”³². Nu avem informații cu privire la desfășurarea ulterioară a conflictului dintre cei doi dar aflăm că încă din octombrie 1890 comitetul bisericesc a pus problema unificării celor două școli confesionale. În data de 21 mai 1899 era convocată o ședință a senatului școlastic în cadrul căreia să se discute despre unificarea școlilor³³. Această unire va avea loc în perioada imediată deoarece în noiembrie 1900 Arhiepiscopia Sibiului prin vicarul Ilarion Pușcariu îi informa că atâta timp cât școlile erau unite copii greco-catolici vor fi scutiți de „taxa didactului de 4 coroane”³⁴.

O problemă mai deosebită a școlilor era predarea în limba maghiară. Legea Trefort articolul XVIII din 1879 prevedea obligativitatea limbii maghiare în școală. Se impunea ca până la 30 iunie 1882 toți cei care dădeau examen pentru un post de

²⁶ *Ibidem*, Dosar 1/1884, f. 7.

²⁷ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 21.

²⁸ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 11.

²⁹ *Ibidem*, f. 28.

³⁰ *Ibidem*, f. 34.

³¹ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 30-31.

³² *Ibidem*, Dosar 1/1895, f. 4.

³³ *Ibidem*, Dosar 1/1899, f. 5.

³⁴ *Ibidem*, f. 18.

învățător să cunoască limba maghiară³⁵. În acest sens la 8 noiembrie 1893 Oficiul protopopesc greco-catolic Orăștie cerea efectuarea unui conspect despre toți învățătorii din comitatul Hunedoara care nu știau și nu predau în limba maghiară³⁶.

În august 1896 Oficiul parohial înainta o cerere către Inspectoratul școlar din Deva pentru achiziționarea de recuzite, iar în martie 1897 au fost trimise în teritoriu : „măsură metrică de perete, 24 cole de perete ungurești, mașină de cusut, mapa Ungariei”³⁷.

În cei 20 de ani pe care i-am luat în discuție este interesant de urmărit evoluția salariul de învățător. Prima consemnare a creșterii salariale o avem în 15 septembrie 1892 de la 100 florini la 200 florini³⁸. Mai există o creștere salarială ce nu o găsim înregistrată de la 200 la 242 de florini, iar apoi în data de 23 noiembrie 1893 este consemnată „rădicarea salariilor învățătorilor de la 242 încă la 300 florini sau mai bine”. Când preotul Ioan Văideanu preia și funcția de învățător acesta avea stabilit un salariu de 300 florini, iar fostul învățător Avram Drăgan primea o pensie de 200 florini „la care la anul și biserica este obligată a solvi 10 fl”³⁹. În 24 ianuarie 1894 oficiul parohial greco-catolic înainta către Primăria comunei Romos o petiție prin care cerea un ajutor de 50 florini pentru învățător, un teren intravilan în scopul refacerii școlii și o sumă pentru lemne⁴⁰. Prin decizia senatului Ministerului Educației, referitor la susținerea financiară a școlii greco-catolice din Romos, se mărea salariul învățătorului la 400 de coroane la începutul lui 1900⁴¹. În anul 1896 este pomenită o listă a familiilor mai înstărite care susțineau material școala⁴². Tot din această perioadă aflăm că taxa de școlarizare era de 15 creițari, iar Oficiul parohial Romos a cerut transformarea pedepselor elevilor în bani ajungându-se astfel la suma de 8 florini⁴³.

O parte deosebit de importantă din activitatea parohiei greco-catolice din Romos era cea de ajutorare, de finanțare a unor comunități, persoane sau instituții. În august 1880 Oficiul Protopopesc din Orăștie comunica „Cartea de cesiune acelor 38 de comune politice”, acesta reprezentând o fundație pentru ajutorarea oamenilor săraci de religie greco-catolică. În aceste coordonate se înscrie și scutirea de la unele impozite și taxe a familiilor sărace (scutirea de taxa de botez, taxa de cununie, taxa de timbru)⁴⁴. Pe de altă parte ajutor financiar primea și parohia. S-a

³⁵ Mircea Păcurariu, *Politica statului ungar față de biserica românească din Transilvania în perioada dualismului 1867-1918*, Sibiu, 1986, p. 141.

³⁶ D.J.H.A.N., *Fond Parohia greco-catolică Romos*, Dosar 2/1890-1901, f. 29.

³⁷ *Ibidem.*, f. 42-44

³⁸ *Ibidem.*, f. 22.

³⁹ *Ibidem.*, f. 30-32.

⁴⁰ *Ibidem.*, f. 44.

⁴¹ *Ibidem.*, f. 58.

⁴² *Ibidem.*, f. 40.

⁴³ *Ibidem.*, f. 27.

⁴⁴ *Ibidem.*, Dosar 1/1879-1889, f. 2, f. 28.

înaintat o cerere către Universitatea Săsească din Sibiu, în mai 1885, care avea drept scop primirea unei sume de bani pentru ridicarea turnului bisericii. Pentru ridicarea turnului s-a mai înregistrat o donație de 50 de florini din partea conotarului, iar 100 florini de la Primăria Romos. Sau primirea unei donații de 1 florin și 50 de creițari din partea Oficiului Protopopesc în vederea achiziționării unui dulap pentru arhivă. Casa salariaților dona bisericii greco-catolice suma de 100 florini în vederea unor reparații⁴⁵. În același an, 1885, era transformat „echivalentul pe vii”, taxa în valoare de 75 de florini, în „durată de curățenie în parohia greco-catolică”⁴⁶. Comitetul bisericesc era obligat să întocmească liste cu donatorii. Cel care se ocupa de acest lucru, în intervalul studiat de noi, era cestorul Ioan Drăgan.

În același timp parohia răspundea cu bunăvoință, prin colecte de bunuri sau bani, altor parohii aflate în dificultate. Aici putem să amintim colectele organizate pentru biserica și școala greco-catolică din Alba Iulia, pentru comunitatea greco-catolică din Kajdano (Ungaria), care se afla în mari dificultăți datorită unor calamități naturale, pentru bolnavii și studenții săraci din Blaj (cei care se înscriau donau 30 creițari) sau pentru refacerea Mănăstirii Prislop.

Mai erau și colectele speciale organizate cu ocazia serbărilor în onoarea Papei Leon al XIII-lea sau ajutorul bănesc oferit unei eleve, Ana Băboi, de către episcopul Victor Mihaly de Apșa. La sfârșitul perioadei studiate de noi sunt înregistrate o serie de cereri de împrumut din partea parohiei din Romos către diferite instituții: Universitatea Săsească din Sibiu (200 coroane), fondul diecezan (400 coroane) sau reprezentanților comunelor (100 coroane). De menționat este un proiect inițiat de Oficiul parohial la adunarea protopopească din 15 decembrie 1891 și care prevedea înființarea unor fonduri bisericești școlare. Acest proiect se pare că a fost adoptat, dar cu unele modificări⁴⁷. În linii mari putem preciza faptul că parohia greco-catolică din Romos era implicată în această perioadă în diverse acțiuni de binefacere, colecte, dar totodată ea însăși reprezenta subiectul unora dintre ele.

Un alt aspect interesant de urmărit era implicarea bisericii în problemele medicale, sanitare ale populației, în special buna colaborare cu Cercul Medicilor. Biserica, prin intermediul preotului Ioan Văideanu, se preocupa să informeze încă de la botez familia aparținătoare „să meargă cu copiii la oltuire”(vaccinare). În același timp el se va implica în lupta împotriva anumitor boli din epocă: difterie, vărsat, holeră, ținând anumite statistici ale evoluției acestora în rândul populației de confesiune greco-catolică și propovăduind măsurile de igienă care trebuiau urmate în stoparea acestor flageluri⁴⁸. Observăm o atenție deosebită atribuită evidenței mortalității infantile (1881, 1885, 1886).

⁴⁵ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 9-10.

⁴⁶ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 6.

⁴⁷ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 11, f. 18, f. 26, f. 62, f. 16.

⁴⁸ *Ibidem*, Dosar 1/1879-1889, f. 8, f. 6, f. 10-11.

Avem însemnări asupra unor abonamente care s-au încheiat pentru achiziționarea unor scrieri: „Epistole pastorale către un preot tânăr”-10 florini și 50 creițari încheiat în februarie 1890 și reînnoit în 1892; „Unirea” - foaie bisericească - 20 ianuarie 1891⁴⁹. În 2 aprilie 1890 s-a convoca adunarea protopopească în cadrul căreia s-a discutat posibila contribuție a parohiei cu 1% la fondul diecezan în scopul înființării unei biblioteci.

Venituri suplimentare pentru biserică mai proveneau și din taxa de crâșmărit și administrarea magazinelor de bucate, conform unui proiect adoptat în decembrie 1891, taxa pe scaun. În orice caz, biserica avea o evidență strictă a sumelor de bani care intrau sau ieșeau din parohie, găsim consemnat la sfârșitul fiecărui an bilanțul întocmit de către cantorul Ioan Drăgan.

Sunt înregistrate cereri ale parohului referitoare la un teren intravilan destinat construcției unei școli greco-catolice, la lemne pentru arderea cărămizilor necesare construcției⁵⁰. Deseori erau făcute cereri pentru cota de lemne ce-i revenea școlii greco-catolice.

În 21 iunie 1897 noul protopop al Cugirului era Iuliu Rațiu. El face două vizite în localitatea Romos în mai 1898 și februarie 1899 în care a încercat să soluționeze problema salariului cantorului Avram Jidav⁵¹.

Putem preciza că registrele de corespondență ne oferă posibilitatea recreării unei atmosfere istorice și a unui decor de sfârșit de secol XIX a cărei societate era guvernată de principii religioase; fiind surse importante asupra cărora merită să ne îndreptăm cu siguranță atenția. Ca un punct de la care am pornit și la care am ajuns în redactarea acestei lucrări este scoaterea la lumină și punerea în valoare a registrelor de corespondență.

AUS DER TAETIGKEIT DER GRIECHISCH-KATOLISCHEN PFARRGEMEINDE ROMOS (1879-1900)

Zusammenfassung

Dieses Werk gruendet sich auf den griechisch-katolischen Fond der Pfarrgemeinde Romos zwischen 1879-1900. Diese Archivalien verfassen Korespondenzregistern und Zirkularbriefe. Aus deren Studium erkennen wir eine reiche Taetigkeit der griechisch-katolischen Pfarrgemeinde des Priesters Ioan Vaideanu. Die Hauptaufgaben des Priesters bestehen aus der Bericht der Schul-,Eheliche-, Finanz-, Vaerwaltungs- und Medizinzustaende an der Protopopiat aus Orastie, so wie die Loesung , spontan ausgebrochenen Konflikten.Das Werk versucht die Korespondenzregistern zu erklaren und zu verwerten.

⁴⁹ *Ibidem*, Dosar 2/1890-1901, f. 2, f. 12, f. 17.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 60-62.

⁵¹ *Ibidem*, Dosar 1/1899, f. 1.

ANEXE

ANEXA 1 – Licență de cununie

Onoratului Oficiu Parohialu Gr-Cat. Romosu

Rugămu mirii Niculaie Rotariu gr-cat din Orăștie și Ana lui Niculaie Petcu din Romosu de cununie na avutu impedimentu căsătoriei ori civile de binecuvântare.

Orăștie 8 noiembrie 1884
Justin Moldovean Protopop*

ANEXA 2 – Contractul Bunei Învoiri

Din cauza extra ordinarie binecuvântată amu aleasă a merge la casa lu Niculae Dunu și a urmării buna cuviința de a chema la casa parohială [...] cătu mirele cătu și mireasa ca și singura lor voință fără să fie îndemnați de nimeni și după deplina plăcere [...] care bună voiescu a se împreuna unu cu altu. Contractulu acela cetinduli-se prin care voiesc părțile întărescu cu subscrierea lor propriei și în facia martorilor subscriși: Nicule Dunu mire, Ana Stroia Mireasă, Ioan Maritus martor, Avram Drăgan martor.

Romos 6 mai 1885
Ioan Văideanu preot greco-catolic**